

BAGI MÁRTA ANNA

A FELNŐTTKOR MŰVÉSZETEK IRÁNTI ÉRZÉKENYSÉGÉNEK MEGALAPOZÁSI LEHETŐSÉGEI AZ ÓVODÁBAN

Absztrakt

Óvodai környezetünk minden szegletét a gyermekek szemszögéből, életterük figyelembevételével tervezzük (színek, formák, hangulatok). Galériánkban kortárs művészeti alkotásoknak adunk helyet, amelyek közel állnak a gyerekekhez, üzenetet fogalmaznak meg számukra. A gyermeki tevékenységek közül az irodalmi, zenei, vizuális és mozgásos programokban tudjuk leginkább közvetíteni a művészeteket. Fontos szempont, hogy értéket közvetítsünk, ez alapján válogassunk zenei, irodalmi anyagot. Alkotónapokat szervezve próbálhatják ki magukat a gyerekek a különböző művészeti területeken. Kiemelten foglalkozunk a bábjátékkal, annak fejlesztő hatásával. Hiszünk abban, hogy ha kisgyermekkorban érzékennyé tesszük a gyerekeket a művészetek iránt, fogékonyabbak lesznek erre a műfajra idősebb korukban is.

Kulcsszavak: művészeti tartalmak; ovigaléria; alkotónap; családi programok

Antropológiai kutatások igazolják, hogy maga a művészet, a művészi alkotás az emberi lét olyan elválaszthatatlan velejárója, mint a rokonsági rendszerek vagy a hit valamilyen természetfeletti erő létezésében. A művészeti alkotókészség eredete ugyanabban az emberi lényegben található, amely lehetővé teszi, hogy a közvetlen szükségletein túlmenően termeljen, juttassa érvényre az esztétikum törvényeit (*Dudás, 2015*). Az amatőr művészeti tevékenység nagymértékben hozzájárulhat az egyén társadalmi integrációjához és a társadalom harmonikus működéséhez, igen jelentős pozitív hatást tud gyakorolni a benne részt vevők életére. Egy 2005-ös felmérés szerint a magyar lakosság 28%-a foglalkozott valamilyen művészeti tevékenységgel. Ez a 14–70 éves lakosságra vetítve mintegy kétmillió embert jelent (i. m.). A művészet gyakorlása és a művészetterápia jótékony hatása már a demenciában és az Alzheimer-kórban szenvedő betegek esetében is bizonyított. A beteg embereknek nemcsak a kapcsolatai javulnak a művészet segítségével, de a nyelvi

kommunikációban keletkezett zsákutcák is megnyílnak a kreativitással foglalkozó beteg személyek előtt, hiszen önmagukat egy másfajta képességgel próbálják kifejezni.

Óvodánk, a Zuglói Napraforgó Óvoda Pedagógiai Programja azt tűzte ki célul, hogy az ismeretanyagot a művészetek eszközein keresztül adja át, ezen keresztül fedezteti fel a világot.

Óvodai környezetünk minden szegletét a gyermekek szemszögéből, életterük figyelembevételével tervezzük. Amit nekik szeretnénk megmutatni, azt az ő magasságukban helyezzük el. Kiemelten figyelünk az összehatásokra (színek, formák, hangulatok). Állandó néprajzi kiállításunkat folyamatosan bővítjük, gondozzuk. Igény szerint tárlatvezető sétákkal mesélünk és meséltetünk a kiállított tárgyakról, eszközökről.

A tanulás tervezésekor olyan – általuk korábban összeállított – irodalmi és zenei ajánlásokból válogatnak pedagógusaink, amelyek őrzik a magyar népi kultúra értékeit, ízes nyelvezetét, sajátos dallamvilágát. Több kollégánk rendelkezik olyan speciális képesítéssel, amely hitelesen képviseli ezt a népies vonalat óvodánkban. Népi iparművész–nemez-elő, „Néptánc és népi játék alapú készség és képességfejlesztés”, valamint az „Így tedd rá” képzéseken részt vevő kollégáink az elsajátított módszereket alkalmazva tervezik a gyermekek mindennapjait.

Nevelőtestületünk helyet ad azoknak a kiemelt napoknak (pl. a magyar kultúra napja, a költészet napja, bábjátékos világnap, a festészet napja), amelyek a művészetekhez köthetők. A hazafias ünnepek közül március 15-ét tudjuk igazán közel hozni az óvodások érdeklődéséhez, tartalmát érthetően lefordítani nyelvükre. A jelképekkel, az esemény fő szereplőivel, az óvónők kórusa által tolmácsoltt huszárnótákkal sajátos élménnyel gazdagodnak a gyerekek az ünneppel kapcsolatban.

Az Újvidék sétány épületében alkotónapot indítottunk havi rendszerességgel. A négy csoportszobában négyféle művészeti ág mentén telik a délelőtt. A választható tevékenységek:

- A NÉPI KISMESTEREK kézműves foglalkozáson,
- a KOMÉDIÁSOK bábos drámafoglalkozáson vesznek részt,
- a KIS VIRTUÓZOK dallamokat faragnak,
- a TÁNCOS LÁBAK népzenei dallamokra a gyermektánc alapjaival ismerkednek.

Minden óvódás maga döntheti el, hogy az adott napon melyik csoporthoz csatlakozva szeretné kiteljesíteni magát. Lehetőség nyílik minden alkalommal mást-mást kipróbálni, de akár elköteleződhetnek egy-egy művészeti ág mellett is.

2020. január óta Micsa Mónika bábszínész, bábrendező, drámapedagógus vezetésével, heti rendszerességgel szerveződik komédiás foglalkozás, ahol játékos gyakorlatokon

keresztül a gyerekek érzelmi intelligenciáját, szocializációs kompetenciájuk erősítését, kommunikációs megnyilvánulásait alapozzuk. Évek óta – napirendbe építetten – heti rendszerességgel szervezünk táncházfoglalkozást óvodásainknak. Havonta két alkalommal vendégünk Tálás Ági és zenekara, akik élő népzenet szolgáltatnak a táncházfoglalkozáshoz. Kiemelt fontosságú számunkra a bábjáték, ami pedagógiai és művészetközvetítő céllal is megjelenik intézményünkben. Minden alkalmat megragadunk arra, hogy sokféle technikájú bábokat mutassunk be, és azok használatát meg is tanítsuk. Nem beülünk egy előadásra, hanem megtanítjuk, hogyan kelhetnek életre a játékok körülöttünk – akár minden nap –, hogyan játsszunk magunknak és egymásnak.

Jeles napokhoz kötődően évszakonként a családokkal ünneplünk. Ősszel a szüreti bál, télen a Luca-nap, tavasszal a tavaszézbresztő, nyáron a nyárköszöntő alkalmával tervezünk a családokkal tölteni egy-egy délutánt. Az egyes ünnepi alkalmakat azonos tematikára építve más-más tartalommal töltjük meg. Azonos tematika: élő népzene, mobil kemencében sült népi ételek, játékos feladatsor közösen a szülőkkel. Eltérő vonások: táncház, fényjátékok, népi játszóház, komolyzenei koncert gyermekversekkel. Ezeket az alkalmakat egészíti ki a Márton-napi lámpás felvonulás és az adventi bábost. Havonta egy alkalommal mesedélután hirdetünk, ahova szintén a családokat várjuk egy képzett mesemondó foglalkozására. Hisszük, hogy a gyerekekkel az óvodában közösen átélt alkalmak alapot adnak egy otthoni jó beszélgetéshez, élményt nyújtanak a család minden tagjának, érzékennyé teszik a családokat a művészetek iránt. Többek között ezért szervezzük ezeket a programokat.

Az óvónők kórusának produkcióját évente több alkalommal is hallhatják a gyerekek. A karácsonyi hangversenyen, a huszárnótákon túl igyekszünk képviseltetni magunkat többször is a Budapesti Óvodapedagógusok Kórustalálkozóján.

Az Emma-napi vigasságoknak nagy hagyománya van óvodánkban. Ennek a hétnek minden napján valamilyen kulturális program színesíti a mindennapokat. Bábosok, zenészek, kézművesek vendégeskednek, maradandó élményt nyújtva gyermekeinknek. Volt olyan alkalom, amikor szülőkből verbuválódott zenekar fogadta kamaraesttel az érdeklődőket. Szeretnénk évente egy alkalommal felkérni a hivatásos zenész szülőket, hogy színesítsék a zenei palettát óvodánkban.

A Zuglói Napraforgó Óvoda Emma utcai épülete tágas aulával rendelkezik. Ezt a lehetőséget kihasználva 1991 óta *Ovigaléria* működik itt. A művészetek sokféleségét igyekszünk bemutatni óvodásainknak, családjaiknak és a hozzánk ellátogatóknak. A gyerekek munkáin túl olyan grafikusok, alkotóművészek munkáit is igyekszünk bemutatni, akik az óvodás gyermekek számára is mondanivalóval szolgálnak. Gyermekkönyv-illusztrátor és festőművész kiállítása szerepelt ebben az évben a tervek között. Együttműködési

megállapodást kötöttünk az Igazgyöngy Alapítvánnyal, hogy kis művészek alkotásait be tudjuk mutatni. Nagyon fontosnak tartom, hogy a különleges gyermekalkotások is helyet kapjanak, mintául szolgálva óvodásaink számára. Állandó, illetve időszakos kiállításainkat értékmentő céllal tervezzük, gondozzuk.

Ugyanilyen fontosnak tartom, hogy dramatikus és bábjátékot is lássanak egymástól a gyerekek. Az aulában szervezett közös ünneplések, bemutakozások erre nagyon jó lehetőséget biztosítanak. Különösen izgalmas, amikor a másik épületből érkeznek vendégszereplők, pl. farsang alkalmával. A Meseláda Bábcsoport tagjaként több előadásunkat is be tudtuk már mutatni az óvodában.

Kerületi munkaközösség-vezetőként szervezem ötödik éve a Zuglói Pedagógiai Napokat, második éve a Zuglói Bábfesztivált. Ennek köszönhetően óvodánk pedagógusai első kézből értesülnek az ingyenes vagy kedvezményesen elérhető kulturális programlehetőségekről. A Zuglói Civil Házban szerveződő előadásoknak, kiállításoknak rendszeres látogatói vagyunk.

Ha ezek az élmények állandóan jelen vannak a gyerekek életében, érzékenyekké válnak, nyitottak lesznek a művészetekre, mely nyitottság – jó esetben – végigkíséri egész életüket.

1. és 2. kép: Közös játék a Zuglói Bábfesztiválon, 2013

Fotók: Gladys Zoltán

Irodalom

Dudás K., Az amatőr művészeti tevékenység hatása a szubjektív életminőségre és a lelki egészségre, *Kulturális Szemle*, 2015. október 28., <http://www.kulturalisszemle.hu/3-szam/hazai-tudomanyos-muhely/dudas-katalin-az-amator-muveszeti-tevekenyseg-hatasa-a-szubjektiv-életminosegre-es-a-lelki-egeszsegre> (letöltve: 2015. 10. 30.)

Név: Bagi Márta Anna

Munkahely: Zuglói Napraforgó Óvoda

Beosztás/foglalkozás: óvodapedagógus, intézményvezető

e-mail: mabagi0122@gmail.com

Szakmai bemutatkozás: 1985 óta vagyok óvodapedagógus. Harminchárom évig dolgoztam a Zuglói Meseház Óvodában, hosszabb időn keresztül tagintézmény-vezetőként is. 2018 óta a Zuglói Napraforgó Óvoda vezetője vagyok. 2006-ban tanügyigazgatási szakértői képesítést szereztem az Eszterházy Károly Főiskolán. 2016-ban mesterprogramot megvalósító mesterpedagógus lettem. 1999-ben bábszínész oklevelet szereztem. Bár gyermekeim születése után az óvodába mentem vissza dolgozni, a bábbal, bábjátékkal való kapcsolatam nem szakadt meg, a mai napig élő. 2012 óta a Meseláda Bábcsoport tagja vagyok, amellyel hazai fellépéseken túl több nemzetközi fesztiválon (Karakulit, Unima) is képviseltük hazánkat. 2014-ben lettem a Magyar Bábjátékos Egyesület vezetőségi tagja, ezzel egy időben az „Óvodai művészetek és értelmi nevelés” kerületi munkaközösség-vezetője. Számos szakmai és bábos rendezvényt (pl. Gyermekbábos fesztivál regionális válogatói, Pedagógus bábjátékos találkozó, Zuglói bábfesztivál, Paraván karaván bábfesztivál, Zuglói Pedagógiai Napok) szervezek, sok esetben zsűrizem a produkciókat. Több publikációm is megjelent kreativitásfejlesztés és bábos témában.